

Uspešna reja vseh kategorij prašičev temelji tudi na dovoljšnem pitju ali žeja drastično zaustavi rast in poslabša rejski uspeh

Prašič lahko izgubi praktično vso telesno maščobo in več kot polovico vseh beljakovin in še vedno živi, med tem ko **izguba samo 1/10 vode povzroči smrt!** Na zauživanje vode vpliva veliko dejavnikov: temperatura okolice, prehrana, pogostost ponujene vode, sistem uhlevitve in stres iz okolja.

Preglednica 1: Potrebe prašičev po vodi.

Kategorija prašičev	Litri/prašič/dan Litri/kg zaužite krme
Tekači (od odstavitve do 27 kg žive mase - ŽM)	2,8 litra/dan 2,5 – 3,0 L/kg zaužite krme
pitanci od 27 do 45 kg	8 - 12 L/dan 2,5 – 3 L/kg zaužite krme
Pitanci 45 – 113 kg ŽM	12 – 20 L/dan 2,5 – 3,0 L/kg zaužite krme
Nebreje mladice	12
Breje svinje	12 – 25
Svinje v laktaciji	10 – 30 (visoko proizvodne tudi 24 – 45) 15 litrov + 1,5 litra še za vsakega pujska
Plemenski merjasci	20

Dinamika pitja vode

Pitanci in breje svinje popijejo največ vode med 15 in 19 uro, med 5 in 11 uro dopoldan pa sledi drugi interval izrazitega pitja. Odstavljeni pujski popijejo največ vode med 8.30 in 17 uro, doječe svinje pa seveda preko celega dneva, tako kot sledi sesanje pujskov in tvorba mleka.

Sprememba temperature v okolici s 12- 16°C na 30 - 35°C povzroči povečano pitje vode za več kot 50%. Prašiči ne marajo vode, toplejše od 20°C. Če je temperatura vode nižja (okoli 10°C) prašiči popijejo dvakrat več, kakor če je voda toplejša (cca. 27°C). Tudi dinamika pitja se spremeni, pitanci povečajo pitje vode med 8 in 9 zjutraj in izrazito povečano pitje med 17 in 20 zvečer.

Višina namestitve nipljev odloča tudi o tem, ali bodo prašiči popili dovolj vode in priraščali ali pa bodo ostali ves čas žejni in zato slabše priraščali. Zlato pravilo: višina niplja mora biti v višini rilca ali točno v/nad linijo vihra pri posamezni kategoriji prašičev. Idealna namestitev nipljev je 50 mm nad vihrom najmanjšega prašiča v boksu.

Oskrba svinj v laktaciji z vodo – uspešna reja pujskov in novega reprodukcijskega cikla

V prasilišču je pomanjkanje vode in žeja svinj usodna za celotni proizvodni ciklus sedanji in še za enega naprej. Najbolj dramatično se to pokaže v prvih treh dneh po pravitvi: če je samo pretok vode zmanjšan za 0,5 litra/minuto se za vso dobo laktacije zmanjša količina mleka, zato svinja zaužije manj krme in bistveno shujša, kar pomeni slabši rejski uspeh v naslednji brejosti. Večina svinj popije okoli 15 (20) litrov/dan in še za vsakega pujska 1,5 litra. Če ima svinja 9 pujskov, potrebuje dnevno dodatnih 13,5 L vode. Prve štiri dni se svinjam, ki slabo pijejo ali žrejo daje voda tudi v krmilno korito, da steče režim pitja, krmljenja in oskrbe pujskov. Če svinje popijejo manj kot 15 L/dan, bodo pujski slabše priraščali. Ob povišanih okoljskih temperaturah, lahko zmanjšamo lastno proizvodnjo toplote pri doječi svinji tudi s prehrano v kateri zmanjšamo delež vlaknin in povečamo delež maščob v obroku, poleg običajnih rejskih praks vlaženja kože in oskrbe s pitno vodo, ki naj ima temperaturo čim bližje 10°C.

Pretok vode na niplih v prasilišču mora biti 1- 2 L/minuto in nikakor nižji, bolje 2 L/min. Zaradi sedimentov, rje in obremenitve je potrebno niple res vsak dan pregledati, da delujejo korektno in s potrebnim pretokom. Dobri rezultati reje so že v reji, kjer je 1 nipel na 16 pujskov. Pri starosti 4 tednov se je pokazal najboljši rejski uspeh in izenačenost skupine, kadar je 1 nipel na 5 pujskov. Za pujske ne zadoščajo samo nipli, saj pujski raje pijejo iz napajalnikov oz. korit. Če imajo pujski na voljo le niplje, porabijo pre veliko časa in ne uspejo popiti zadostne količine vode. Pujski raje pijejo vodo iz korita (napajalnika), zato jim moramo tudi na takšen način vodo ponuditi v bližini, kjer jim ponudimo tudi krmo. V poskusu, kjer so pujskom poleg niplov ponudili vodo še v napajalnih koritih, so imeli ob odstavitvi v poprečju 0,4 kg večjo telesno maso.

Preglednica 2: Odvisnost dnevnega prirasta od pretočnosti nipla.

Temperatura okolice	4°C		35°C	
Iztok vode na niplu (mL/min)	100	1100	100	1100
Poraba vode (L/dan)	3,26	4,62	3,13	10,83
Dnevni prirast (g)	855	730	278	466

Vpliv kakovosti vode na rejski uspeh

Skupne topne snovi v vodi vplivajo na količino popite vode. Če je količina skupnih topnih snovi v vodi manj kot 1.000 ppm ste lahko brez skrbi, če pa je vsebnost nad 7.000 ppm, potem voda ni primerna, saj povzroča težave in zmanjšano pitje. Med navedenima vrednostima, pa je zaznati že rejske izgube.

Trdota vode (ključna sta Ca in Mg ion) ne vpliva negativno na rejo, postane pa problematično napajanje, saj se mašijo cevovodi in drastično zmanjšajo iztok vode na niplju. Mehka voda - trdota pod 50 ppm, zelo trda voda pa ima trdoto nad 300 ppm.

Tekoče krmljenje kot ena od različic s katero želimo povečati delež zaužite suhe snovi, se posledično zmanjša izguba vode, ker je živali ne polivajo, kar je prednost tovrstnega sistema. Običajno razmerje voda:krma je 2,5:1. Pri takšnem načinu reje prašiči popijejo same vode le še okoli 4 litre.

Rezultati na liniji klanja, če primerjamo mokro in suho krmljenje pa so izredno zanimivi. V poskusu enakega obroka mokro krmljenje izboljša rast, končno telesno maso in maso toplih polovic. Izplen polovic in ledveni del se nista razlikovala, vendar pa se je pri mokrem krmljenju nalagalo več tolšče v predel hrbta.

Pitje vode nam lahko nakaže tudi zdravstvene težave

Trije zaporedni dnevi v katerih so prašiči popili manj vode ali za 30% zmanjšano pitje samo v enem dnevu je običajno tipičen znak, da je čreda obolela.

Voda je prehranska komponenta, ki jo v reji kar radi spregledamo, četudi ima kritičen vpliv na vsako fazo reje v prašičereji. Zato mora biti vedno dosegljiva v pravih količinah in s pravim pretokom in na način, da je prašičem lahko dostopna. Slovenija je ena najbolj »sladko« vodnatih držav, kar je izredno bogastvo, ki ga lahko s korektnim koriščenjem in dobro kmetijsko prakso ohranimo za zanamce.

Pripravila:
Gabrijela Salobir

